

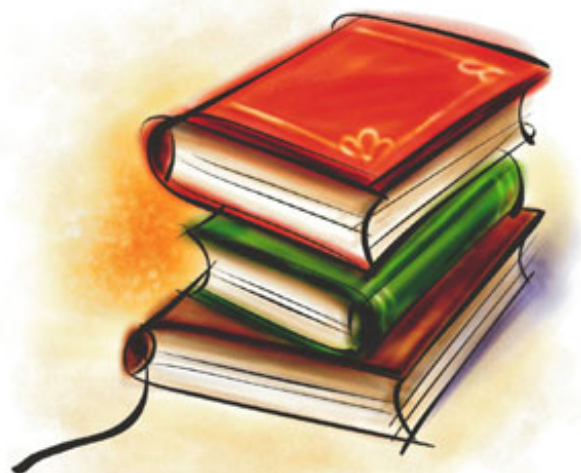
Pivac (priča)

 hkv.hr/hkvpedija/proza/29086-m-stojic-pivac-prica.html

April 4, 2018

Vojska je mjesecima opsjedala mjesto. Njihova, jugokomunistička. Branitelji im nisu dali naprijed. Dobro su znali što će se dogoditi ako uspiju prodrijeti. Svoje su lice već itekako pokazali u naseljima koja su do tada zauzeli. Zakukale su mnoge majke, gasila se ognjišta.

Viktoru je tada bilo desetak godina. Dovoljno zreo da shvati kako se događaju ružne stvari, dovoljno nezreo da ga to ubinski ipak ne dotakne. Volio je obilaziti branitelje. Nisu ga tjerali od sebe. Kao da su time zatomljavali slutnje o neizbježnom padu. Stvarali su si privid uobičajena života. A tamo, na bitnim bojišnicama u svijetu, njihovi su, ili njihovi saveznici, gubili. Je li to kraj? Nisu znali, samo su i dalje ratovali uvjereni u konačnu pobjedu. Dat će Bog, dat će novo razorno oružje, dogodit će se nešto! Viktor im je zagledao oružje, divio se njihovim odorama, odlučnošću. Smetalo ga mrvicu hladno zimsko razdoblje, ali pusti to. Oni ne daju zlu naprijed.

Iznenada je stigla zapovijed krenuti u proboj. Kako, što, tko, vojska nije znala odgovoriti. Nekima se nije išlo, neki su jedva čekali ovaj čas. Protjerat će te komunjare do mora. Ali što onda, kako zadržati osvojeno područje kad se nema dovoljno snage? To pitanje ostalo je lebdjeti u zraku. Neka na njega odgovaraju oni koji su izdali naredbu.

Postrojili su se pred početak napada. Viktor ih je gledao zadivljeno. Samo da mu je još malo naresti pa da i on bude među njima. Kako bi to bilo lipo. Čaća bi se sigurno radova, a i mater. Njegovi prijatelji bi mu zavidili. Neka se priključe i oni, nitko im ne smeta. Mahnuo je vojsci na kraju i ostao oslušivati kad će puškanje. Znao je da to tako ide. Već je pomalo pratio vojsku u dosadašnjim kratkotrajnim borbama s onima s druge strane. Kako su ih ono zvali? Partizani, komunjare, ušljivci... Bilo je puno tih imena, neka je i sam izmišljao.

Nije dugo trajalo do pobjedonosnog povratka. On im se radovao, a stariji su vrtjeli glavom. Što im nije pravo? Čuo je da spominju kako se obruč steže. Koji obruč? Što ti oni mogu kad su ovako izgubili?

Počelo je ranim jutrom. Probudila ga je grmljavina i prasak. Odjekivalo je sa svih strana. Ovako do sada nije nikada bilo, mislio je u sebi. Nisu mu dali da ikuda ide. Izveli su ga samo malo vani i pokazali mu kako se lagano može poginuti od raznoraznih projektila.

Shvatio je brzo, ta ne treba za to velika pamet. Gdje li je sada onaj Miško s kojim se baš bio prijateljio? Ganja li ove što nadiru? Da bi mogao poginuti, nije mu ni padalo na pamet. Tko što Mišku može? Hrabar, ima najnoviju pušku, ma daj!

Osvanuo je i drugi dan. Netko je odjedanput počeo divljački lupati na vrata. Otac je skočio otvoriti. Nahrupila je unutra skupina odrpanih vojnika. Jedino im se sjajila zvijezda na kapi. Viktoru došlo nasmijati se. I bi da stanje nije bilo za smijeh, kako mu je mozak uporno javljao. Udarcima kundaka sve su ih istjerali napolje. Počeli su ih razdvajati. Oca su gurnuli prema zidu. Jedan vojnik se izmakao i stao repetirati pušku. Viktoru je sinulo što bi se moglo dogoditi, vidio je već takve stvari. Skočio je prema vojniku i uhvatio mu se oko koljena. On je bio mali, a on tako visok, ili se njemu samo činilo. Odbacio ga je kao muhu. Nije se uspio ni ustati s kaldrme, kad je očuo pucanj. Otac mu se srušio u krvi. Mati je vrisnula, on je vrisnuo, braća i sestre... Rulja je pošla dalje. Zlokobno. Tek nakon nekoliko dana, toliko mu je trebalo da dođe malo sebi, čuo je da su isto radili i u ostatku sela. Ako je išta do tada spajalo njegov i njihov svijet, sada je s tim završilo. Odlučio je ne pokoriti im se pa koju god cijenu trebalo platiti. Stisnuo je šake i rekao to Isusu. Usput ga je zamolio, onako dječjački stidljivo, da mu pomogne u tomu, barem mrvicu. Učinilo mu se kao da mu se On nasmiješio. Zbunjeno je zatresao glavom. Tko će sve razumjeti ovih dana.

Morali su nastaviti bez oca. Majka se snalazila kako je znala i umjela. Posebno se oslanjala na njega, jer je bio najstariji. Nekako mu je to godilo, ali puno bi više volio da je i otac tu. Jednostavno je osjećao da nema dovoljno snage za sve. Nije o tomu nikome pričao. Tek je s Bogom razgovarao kad bi se od vremena do vremena osamio, dobro se isplakao i rekao Isusu što mu je na duši.

Toga dana majka mu reče da odvede sedam ovaca do susjeda Vinka i da mu ih preda. Nije tu nešto shvaćao. Što će njemu njihove ovce? I to baš sve koje su imali. Što će njima ostati, od čega će živjeti? Opirao se. Majka ga je stala uvjeravati ovako i onako dok joj nije prekipjelo i dok mu nije rekla da nova vlast traži da joj se preda toliko i toliko kilograma mesa, a tko ne preda bit će kažnjen i odnijet će mu druge stvari. Susjed Vinko sad je s njima. Smračilo mu se pred očima. Koja je on kukavica! I njima da služi! Ma ne ću... Majka je stajala i gledala u njega. Kao kip. Nije mu više ništa trebalo reći. Zagrlio ju je i krenuo prema štali.

Vinko se nadmeno osmjehivao. Malo je reći da je išao Viktoru na živce. Stisnuo je zube i čekao da on preuzme ovce. Nije ga na početku ni pozdravio, samo je rekao: »Na«. S odlučnošću kojoj se i sam začudio. Vinko ga je mrko pogledao i naredio svojim da izmjere dotjeranu živinu. Viktoru je to zapelo za oko. Oni su u kući ove ovce uvijek nazivali blago. One to jesu, a Vinko i njegovi su živina. Kuhalo je u njemu.

»Fale ti tri kila.«

»Nemamo više«, suho je odvratio i progutao pljuvačku.

»Šta me briga. Donesite piva, imate njega, vidio sam. Kilaža mora biti u redu.«

Viktor ga je ošinuo pogledom i onda ga sočno poslao u materinu, po prvi put nekoga u životu, onako kako su to stariji znali činiti kad bi se naljutili. Vinko se najprije iznenadio, nakon toga poletio prema njemu. Njegovi su ga uhvatili. Ali i Viktor je poletio prema Vinku.

Morali su hvatati i njega, samo s njim im je bilo lakše. Netko ga je iznio na vrata, opalio mu pljusku i nogom u stražnjicu uputio ga putem kojim je došao. Nije vidio tko mu je to učinio, samo je stao ružiti. Ne bi Boga opsovao ni za što na svijetu, mater svima njima zbog čega ne. Činio je to naglas, tako da je nešto zahvatilo i drugog susjeda, Marka, koji je upravo tuda prolazio. Ostao je iznenađeno gledati za Viktorom. Što mu je, vjerojatno mu se pamet pomutila zbog gubitka oca!? Takav je život, pomoći će mu, njegovima, koliko se može.

Stao je Viktor kao ukopan. Nije ni opazio kad je došao do seoskog križa. Gledao je razapetog Isusa. Govorili su mu o njemu, o vjeri na vjeronauku, kod kuće. Prodiralo mu je to u um negdje iz dubine. Onako kao kad se nečega počneš sjećati. Bunio ga je i bio mu ugodan taj osjećaj. Ne zna koliko je tu stajao.

»Oprosti«, rekao je Njemu na križu i nekako se odraslo slabašno osmjehnuo. Baka Kata krišom ga je promatrala kroz prozor i križala se.

fra **Miljenko Stojić**